

# SLOVENSKI GOSPODAR.

**List ljudstvu v poduk.**

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroske ulice, št. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novak-u na volikem trgu po 5 kr.

Rokopisí se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

**Prvi natis „Slov. Gosp.“** nam je c. kr. okr. glavarstvo zopet zaplenilo. Krivo temu je bil prvi vvodni članek z napisom: „Potreba vztrajne obrambe.“ — Da naši čast, naročniki ne bodo škode trpeli, priredimo takoj drugo izdajo.

## Železniško posojilo štajarske dežele.

Važno naznanilo se podaje tu bralcem, tikajoče se posebno bogatih. Treba je namreč spraviti vkup denarja, da se zgradijo krajevne, postranske železnice, ki gredó od glavnih črt v pridoljša dežele. In sicer je zdaj sklenjena zgradba sledečih prog: 1. Celje-Velenje-Soštanj; 2. Poličane-Konjice; 3. Stainz-Wieselsdorf; 4. Kapfenberg-Seebach. Za zgradbo teh železnic treba je štirih milijonov gld.

Na deželnem zboru 1889 sklenilo se je 18. nov. l. l. jednoglasno, da se za zgradbo raznih železnic izposodi deset milijonov gld. Ta sklep je potrdil Nj. veličanstvo svitli cesar; in zdaj poziva visoki deželni odbor javno, da bi se vdeležili posojila. Izdajala se bodo dolžna pisma (obligacije z dodanimi nakazi na obresti) na a) po 200 gld. ali b) po 1000 gld. ali c) po 3000 gld. To je njih imenska vrednost.

Kdor hoče denarja za te železnice posoditi, mora v času od ponedeljka dne 6. aprila do sobote dne 11. aprila inkluzivno pismeno izreči (mora se vpisati), koliko obligacij od a) ali b) ali c) vzame. Zajedno mora vsakdo, ki se vpiše (ali po prijatelju vpisati dá), zagotovščino (kavcijo) dati 5 odstotkov od 100 gld. imenske vrednosti. Kdor hoče imeti 1 obligacijo 200 gld., vplačati mora 10 gld. v bankovnih (ali hranilnično knjižico z vsaj 10 gld.), za dve (imensk. vred. 400 gld.) 20 gld.; za 1. oblig. 1000 gld. mora vplačati 50 gld. itd. On dobi zato potrdilo, da se je vpisal in da je vplačal kavcijo.

Kje se je vpisati? V Gradcu v deželni hiši, v prvem nadstropji pri deželnem višjem

prejemniškem uradu in v menjalnici štajarske eskomptne banke ali pri A. Neuholdu v njega menjalnici v gosposki ulici št. 9. — Izven Grada: pri hranilnicah in pri Mariborski eskomptni banki.

Kaj stane vsakih 100 gld. imenske vrednosti? Za vsakih 100 gld. im. vred. je 98 gld. plačati, torej za 1 obligacijo 200 gld. je plačati 196 gld., najdalje do 10. maja; razven če je vpisani vsoto vsaj 1000 gld. vpisal, tedaj ima tri roke; o prvem mora za vsakih 1000 fl. vsaj 400 gld., o drugem istotako 400 gld., slednjič ostanek plačati. — 1000 gld. imen. vred. stanejo 980 gld., kavcijo je že pri vpisanju plačal, torej znesse ostanek le 130 gld. in mora biti vplačan najpozneje do 10. avgusta.

Vsakdo, ki je celo vsoto plačal, če vrne izkaz za kavcijo —, dobi dotično obligacijo z nakazi na odstotke (kupon).

Kake odstotke nesejo obligacije? — Od vsakih 100 gld. im. vred. 4 gld. na leto v polletnih rokih, da se plačata za prvi rok dne 1. oktobra 1891. l. 2 gld. O prihodnjem roku, t. j. 1. aprila, zopet 2 gld. Obligacija 200 gld. nese torej na leto 8 gld. odstotkov. Obligacija 1000 gld. pa 40 gld.

Obligacije se morejo žrebatí. Zelo važna je ta določba. V času najdalje deyetdesetih let se vsa dolžna pisma izžrebajo. Vsako leto 2. jan. in 1. jul. je žrebanje. Obligacije, ki se njih številka potegne, se tri mesece po žrebanju odplačajo v celi imenski vrednosti. Prvo žrebanje je že letos dne 1. julija; tn bodo tisti, ki so še le pred nekaterimi tedni svojo vsoto n. pr. 196 gld. ali 980 gld. plačali, že 200 gld. ali 1000 gld. nazaj dobili in odstotke od 1. aprila do 1. oktobra.

Drugi dobički so n. pr. da so dolžna pisma prosta kolekov in davčine, in odstotki so za prihodnjih trideset let prosti vsake dohodnine. Izžrebana obligacija se izplača še celo tekom tridesetih let; po tridesetih letih zapade.

Nakazi na odstotke, ki se takoj ne potegnejo, veljajo šest let, potem zapadejo.

Za to dobro zavarovano deželno posojilo se bodo pač trgali. Zahtevani štirje milijoni gotovo ne bodo samo vpisani — najbrž bode vpisana vsota (tudi na Dunaji se vpisuje) štiri milijone presegla. V tem slučaju se vsote zmanjšajo (reducirajo) t. j. kdor je n. pr. 2 obligaciji po 200 gld. zahteval, dobi morda le eno; ali kdor je eno obligacijo 1000 gld. vpisal, dobi morda samo 3 po 200 gld.

To se bode natančno naznanilo vsakemu, kdor se je vpisal. Vsled žrebanja in vrnitve dolžnih pisem bodo krajevne železnične proge, ki jih je zgradila dežela, nje prosta posest, deželno premoženje se poveča po železnicah, ki so brez dolga.

## Gospodarske stvari.

### Seme in njegova premenja.

(Dalje.)

Z ozirom na ove izkušnje in opazovanja kupujemo iz mokrotnih krajev lanenega semena, ki zatem tudi pri nas nastavlja dolgo steblovje, vsaj veliko daljše nego naše domače. Toda novo seme izgublja čedalje bolj svoje dobre lastnosti in postane naposled popolnem podobno našemu ter nareja le kratko steblovje. To se završi tem hitreje, čem neugodniše so lanu naše razmere, na primer če je zrak izsušen, njiva slabo obdelana, seme nepravilno pospravljeno. Z ozirom na to nam je možno dalje časa tujemu lanenemu semenu njegove dobre lastnosti ohraniti. Treba le seme zvesto gleštati, njive dobro obdelovati. Vendar stalno ohraniti jih mogoče ni. Seme se naposled zvrže. Še v Belgiji, lanu jako ugodnej deželi, morajo z lanenim semenom menjavati.

Podobno je s konoplami. Te zahtevajo močno zemljo, vzrahljano in mokrotno prst, topel zrak. Le tako nastavlja konopla dolgo steblovje, hitro raste ter daje fino ličje. Konople ne rastejo tako dolgo, kakor lan. Zato jim leži skrbimo za vlažno prst, kakor za vlažen zrak. Vkljub temu pa dobimo bolj dolgih konopelj, kedar s semenom menjamo.

Pri rastlinah predivkah gledamo in si želimo dolgih v steblovji, pri žitih pa bujno rast, ki bi naj obvarovana bila proti vsem boleznim; zlasti pšenica bi naj ne imela sneta. In tudi to dosežemo, če menjavamo s semenom.

Mnogo je se uže ugibalo in pisalo zastran uzrokov snetej bolezni. Gotovo pa je, da se prikaže snet, kedar ob moko-hladnih letinah toplota in mrzlota naglo menjavate, to zlasti tedaj, ko pšenica klasovje izmetava. Sicer priporočajo mnogo sredstev, pšenico za seme pred sejatvijo izlužiti in snetne glive tako uničiti.

Toda uspehi do sedaj niso bili nič kaj povoljni ter so mnogokrat pokazali, da so ljudje imeli s tem prazno delo. Temu nasproti pa moramo navesti mnogo vzgledov, da so snet zabranili, kder so vsako leto menjavali s semenom. Jednako da se navesti mnogo izkušenj, ki potrjujejo, da pšenica zaplojena po semenu iz tujih krajev, ostaja po tri leta brez nevarnega sneta ter je zrno dajala veliko popolnejše od domačega. V naslednjih letih pa izgublja čedalje več od svoje prvotne dobrote in se naposled tako shujša, da je zrno od domačega veliko slabše. Zatorej nujno svetujemo pri pšenici vsaj vsako peto leto s semenom menjati.

Rž med vsemi žiti najgotoveje prospava. Daje tudi največ slame. Zato jo povsod sejejo, v večjih in manjših gospodarstvih. Prava zemlja za rž je rahla, suha peščenica. Stori pa tudi v ilovnati, vlažni zemlji, vendar preveč tega ne smeje biti, sploh pa zrno nikoli tukaj ni tako popolno, kakor v peščenici. Ako seme iz te vzamemo in vsejemo v ilovnata tla, je zrnje popolnejše, kakor če rabimo na ilovici pridelano. Resnica sicer je to, da rženo seme, na ilovici pridelano pa v peščenico vsejano, tudi dobro obrodi, toda zrnje ni tako popolno, kakor čeravno na opak storimo. (Konec prih.)

**Sejmovi.** Dne 10. aprila v Koprivnici. Dne 11. aprila v Poličanah (za svinje.) Dne 13. aprila v Središči. Dne 14. aprila v Zdolah. Dne 15. aprila na Malih Rodnah in v Imenem (za svinje). Dne 17. aprila v Kapelah.

## Dopisi.

**Iz Brežiškega okraja.** (Volitev okrajnega zastopa.) [Dalje.] Pogledimo si volilce nasprotne stranke! Prvi je tisti g. baron Moscon, nekdanji kandidat v deželni zbor, ki je dobil ogromno večino 8 glasov, Jurij Kolenc v Brežicah, rojen v Mozirji, torej odpadnik, g. grof Attems po svojem Pregelnu, Gustav Delkot, Lah in najhujši sovražnik naroda. To so vam vsi, ki smejo sami za se voliti. Vidite večino zagrizencev, to so le 4 osebe, narodnjakov pa je 13 oseb: škoda, če se ponašajo, da so zmagali oni. Ne, papir je zmagal, toraj oni so berači in papir je njih zmaga. Na vsakem voglu je zapisano, da je beračenje prepovedano, a ti so proti napisu beračili pooblastila tudi zunaj dežele; tako si je priberal pravico voliti tabakov Zehner pri g. Hočevar v Krškem; čuditi se je, da prepusti gospa takim bogotajcem pravico v njenem imenu voliti. G. Novak v Vidmu si je izprosil pooblastila, pri neki gospodični Eslev na Dunaji, Janežič z Bizelskega si je tudi pooblastilo izprosil od nekega Laterja na Dunaji. On se boji, da ne bi svojih jabolčnih dreves mogel prodati, ako jih ne bi okrajni zastop pokupil, saj jih v vseh časnikih